

Nr 1276

Av fru **Nettelbrandt m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 142, angående förvärv av aktier i AB Kabi och Apoteksvarucentralen Vitrum Apotekare AB.*

(Lika lydande med motion nr 1105 i Första kammaren)

I proposition nr 142 år 1969 hemställdes om riksdagens godkännande av avtal om statens förvärv av aktier i AB Kabi och Apoteksvarucentralen Vitrum Apotekare AB. Därutöver ges i propositionen vissa allmänna synpunkter på utformningen av statens läkemedelspolitik.

Det centrala målet för statens läkemedelspolitik bör, såsom sägs i propositionen, vara att kvalitativt högtstående läkemedel kan tillhandahållas medborgarna i rätt omfattning vid rätt tidpunkt på rätt plats till lägsta möjliga kostnader.

Det innebär att statens åtgärder utifrån den accepterade målsättningen måste inriktas på att stimulera en fortsatt gynnsam utveckling för den samlade svenska läkemedelsindustrin — framför allt sett i ett internationellt perspektiv.

Läkemedelsindustrin är en av svenskt näringslivs mest expansiva och internationellt inriktade branscher. En väsentlig förklaring till de framgångar som noterats är det forskningssamarbete som läkemedelsföretagen haft med medicinsk och kemisk universitetsforskning. I viss utsträckning har enskilda läkemedelsföretag genomfört projekt av grundforskningskaraktär, som naturligen är av universitetsforskningskaraktär. Någon inskränkning av de enskilda företagens möjligheter till fortsatt samarbete med universitet och högskolor får inte bli följden av den aktivare statliga insatsen på läkemedelsområdet. Detta är så mycket viktigare som flera av de enskilda läkemedelsföretagen sedan länge har en väl utbyggd organisation för att föra ut svenska forskningsresultat på den internationella marknaden.

Departementschefen antyder i propositionen att läkemedelsindustrins forskningssatsningar samhällsekonomiskt sett är felallokerade. Det skulle vara mer lockande för företagen att satsa på ur kommersiell synvinkel "korta" projekt med åtföljande för svag prioritering av långsiktiga forskningsuppgifter. Resonemanget bygger på koncentrationsutredningens nyligen publicerade betänkande om läkemedelsindustrin. Utredningsordföranden utvecklar nämligen där på teoretiska grunder ett liknande resonemang. Departementschefen förbigår emellertid utredningens starka reservation

beträffande dess analys av en felallokering av forskningsresurserna. Utredningen säger (SOU 1969:36, s. 181): "Det är en oerhört svår uppgift att kvantitativt skatta denna (eventuella) felallokering. Detta gäller under alla omständigheter — alltså även om man hade tillgång till bästa tänkbara data. Med de data vi (utredningen) faktiskt har tillgång till, är det en omöjlig uppgift."

Vi vill i och med detta inte hävda, att den svenska läkemedelsindustrins forskningsinsatser är invändningsfria. Departementschefens beskrivning av utvecklingsarbetet under de senaste decennierna i Kabi kan dock inte anföras som stöd för ett påstående att enskild läkemedelsindustris forskningsinsatser generellt sett är felallokerade. Inte heller visar man i propositionen hur ett statligt företag lättare skall undgå risken för felsatsningar och alltför kortsiktiga bedömningar.

Som en huvudprincip vid sjukdomsbehandling gäller i dag läkarens oinskränkta rätt att föreskriva den vård och ordinera de läkemedel som synes bäst i varje enskilt fall. Departementschefen uttalar att genom reformerna på läkemedelsförsörjningens område det i realiteten är staten som är den huvudsakliga köparen av läkemedel. Detta uttryckssätt är något oklart och ägnat att skapa förvirring om statens olika möjligheter att påverka läkemedelskostnaderna. Det är riktigt att staten genom sjukförsäkringen och på sjukhusen uppträder som *betalare* av en betydande del av läkemedelskostnaderna. Men det är viktigt att göra klart att läkemedelskonsumtionens inriktning och omfattning huvudsakligen styrs och måste styras av läkarna. Den fria forskningsrätten får inte inskränkas genom administrativa eller andra åtgärder.

Det har i anslutning till diskussionen om ett nytt apoteksbolag (SOU 1969:46 Läkemedelsförsörjning i samverkan) framförts att statens engagemang är ett led i en aktiv inköspolitik av läkemedel. Så till vida är detta riktigt som att priskontrollen av läkemedel måste göras så effektiv som möjligt.

Vi delar departementschefens mening att de statliga läkemedelsföretagen inom produktions- och grosshandelsleden inte skall ges någon särställning. Den enskilda och statliga läkemedelssektorn skall arbeta under samma förutsättningar. Vidare kan en framsynt utformning av läkemedelspolitiken inte innebära ingrepp av sådant slag, att en fortsatt gynnsam internationell utveckling för svensk läkemedelsindustri försvåras.

Om apoteksbolaget får arbeta med statsmonopol i detaljistledet, synes det vara principiellt oriktigt att det, om så bara under en övergångstid, inom sin organisation skall innefatta enheter med vilka den övriga industrin och grosshandeln har att konkurrera. Det bör råda klar boskillnad mellan apoteksbolaget och statens engagemang inom övriga led av läkemedelsförsörjningen.

För att garantera att departementschefens uttalande om lika behandling av de i läkemedelsförsörjningen ingående enheterna blir en realitet vill vi därför föreslå att Vitrum, i stället för att under en övergångsperiod sortera under apoteksbolaget, redan den 1 januari 1971 förs till den tilltänkta statliga läkemedelsgruppen med Kabi som huvudbolag.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställer vi,

att riksdagen

a) uttalar att sådana åtgärder av organisatorisk eller annan art inte får företas på läkemedelsförsörjningens område, att statsmakten inskränker läkarnas fria förskrivningsrätt;

b) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att tillverknings- och grosshandelsdelarna inom Apoteksvarucentralen Vitrum Apotekare AB organisatoriskt den 1 januari 1971 förs till den planerade statliga läkemedelstillverkningsgruppen;

c) i övrigt beaktar vad i motionen anföres.

Stockholm den 20 november 1969

Cecilia Nettelbrandt (fp)

Gunnar Ericsson (fp) Ingemar Mundebo (fp) Sigfrid Löfgren (fp)
i Atvidaberg

Karl-Erik Eriksson (fp) Carl-Gustav Enskog (fp) Gösta Sterne (fp)
i Arvika